

POWSZECHNA HISTORIA PRAWA - prawo małżeńskie majątkowe

dr Jan Halberda

PRAWO MAŁŻEŃSKIE MAJĄTKOWE

- Inaczej niż pr.małż.osobowe:
- regulacja & jurysdykcja świecka;
- partykularyzm prawny (w Niemczech XVIII w. ok. 200 wariantów praw małżeńskich majątkowych);
- istotne znaczenie interczyk.

MASY MAJĄTKOWE

PODSTAWĄ JEST MAJĄTEK WNIESIONY PRZEZ
MĘŻA.

POZA TYM ISTNIAŁY MASY „SZCZEGÓLNE”:

- WYPRAWA ŻONY
- POSAG
- WIANO
- PODAREK PORANNY
- PODAREK POŚLUBNY

WYPRAWA ŻONY

- NIEM. GERADA,
ŁAC. PARAPHERNALIUM,
POL. SZCZEBRZUCH;
- STANOWI WŁASNOŚĆ ŻONY,
KTÓRA SAMA NIM ZARZĄDZA;
- RZECZY OSOBISTE (SZATY, OZDOBY, POŚCIELE,
ZASTAWY STOŁOWE, KOSZTOWNOŚCI);

POSAG

- (ŁAC. DOS);
- PD.FRANCJA, REC.NIEMCY;
- CZĘŚĆ SPADKOWA ŻONY,
ZABEZPIECZENIE CIĘŻARÓW
MAŁŻEŃSTWA;
- EWENTUALNA UTRATA PRAW POSAGOWYCH
(MEZALIANS);
- POCZĄTKOWO – GOTÓWKA, RUCHOMOŚCI,
NIERUCHOMOŚCI, ZABEZPIECZONA SUMA;

WIANO

- (ŁAC. DOTALITUM, CONTRADOS);
- NIEMCY;
- WYWODZI SIĘ Z CENY KUPNA ZA ŻONĘ;
- POCZĄTKOWO WYPŁACANY, Z CZASEM NIE – STANOWIĄCY ZABEZPIECZENIE ŻONY NA WYPADEK ŚMIERCI MĘŻA;
- POCZĄTKOWO – GOTÓWKA, RUCHOMOŚCI, NIERUCHOMOŚCI, ZABEZPIECZONA SUMA;

PODAREK PORANNY

- (NIEM. MORGENGABE);
- NIEMCY;
- PO NOCY POŚLUBNEJ;
- PRZY MAŁŻEŃSTWACH

MIESZANYCH STANOWO, ŻONA MOGŁA LICZYĆ TYLKO NA PODAREK – STĄD MAŁŻEŃSTWO MORGANATYCZNE;

PODAREK POŚLUBNY

- PRZEKAZYWANY PO ŚLUBIE LUB W ROCZNICĘ ŚLUBU;

DOŻYWOCIE

- PŁN.FRANCJA;
- WIANO I PODAREK PORANNY PRZETRANSFORMOWAŁY SIĘ W PRAWO DO DOŻYWOTNIEGO UŻYTKOWANIA MAJĄTKU (CAŁOŚCI/CZĘŚCI, RACZEJ $1/2$, $1/3$) MĘŻA PO JEGO ŚMIERCI
- INSTYTUCJA ROZWINĘŁA SIĘ TAKŻE NA ZIEMIACH POLSKICH; STĄD WESZŁA DO ABGB

USTROJE MAJĄTKOWE

1. ŹRÓDŁO – USTAWA/INTERCYZA

2. TYPY:

- WSPÓLNOŚĆ,
- OGRANICZONA WSPÓLNOŚĆ,
- ROZDZIELNOŚĆ,
- SYSTEM POSAGOWY,
- SYSTEM RZĄDU POSAGOWEGO.

USTROJE MAJĄTKOWE - WSPÓLNOŚĆ

USTA- WOWE U.M.	PRZEDMIOT WSPÓL- NOŚCI	ZARZĄD	ŚMIERĆ MAŁŻONKA	WYSTĘPO- WANIE
WSPÓL- NOŚĆ	CAŁOŚĆ MAJĄTKÓW	MAŻ, CO DO NIERUCHO- MOŚCI NIEKIEDY WYMAGA- NA ZGODA ŻONY/JEJ KREWNYCH	CAŁOŚĆ/CZĘŚĆ PRZEJMUJE MAŁŻ. SAM/ + DZIECI; RESZTĘ SPADKOBIERCY; ŻONA/JEJ KREWNI MNIEJ (1/3)	NIEMCY, PRUSY (DO 1598), PŁN. FRANCJA

U.M. - OGRANICZONA WSPÓLNOŚĆ

USTA- WOWE U.M.	PRZEDMIOT WSPÓL- NOŚCI	ZARZĄD	ŚMIERĆ MAŁŻONKA	WYSTĘPO- WANIE
OGRANI- CZONA WSPÓL- NOŚĆ	DOROBEK / RUCHO- MOŚCI + DOROBEK	J.W., ZARZĄD MĘŻA DOT. NIEKIEDY NAWET MAJĄTKU ŻONY	J.W. – MAJĄTEK WSPÓLNY; CO DO ODRĘBNEGO - SPRADKOBRA- NIE	NIEMCY (MIASTA), PR. MAG- DEBURSKIE, FRANCJA (CODE CIVIL)

U.M. - ROZDZIELNOŚĆ

USTAWOWE U.M.	PRZEDMIOT WSPÓLNOŚCI	ZARZĄD	ŚMIERĆ MAŁŻONKA	WYSTĘPOWANIE
ROZDZIELNOŚĆ („SYSTEM WSPÓLNEGO ZARZĄDU”)	BRAK WSPÓLNOŚCI	J.W., POZA ZARZĄDEM JEST WYPRAWA ŻONY	SPADKOBRANIE	NIEMCY (LANDRECHT, BGB), ABGB, KCKP, ROSJA

U.M. – RZYMSKI SYSTEM POSAGOWY

USTA- WOWE U.M.	PRZEDMIOT WSPÓLNOŚCI	ZARZĄD	ŚMIERĆ MAŁŻONKA	WYSTĘ- PO- WANIE
RZYMSKI SYSTEM POSA- GOWY	BRAK; TRANSFER POSAGU DO MAJĄTKU MĘŻA BEZ PRAWA DO ALIENACJI; ISTNIEJĄ TEŻ DOBRA POZAPOSA- GOWE ŻONY ->	MAŻ; ŻONA	PO ŚMIERCI MĘŻA POSAG WRACA DO ŻONY, PO ŚMIERCI ŻONY – SPADKOBRA- NIE; SPADKOBRA- NIE	PŁD. FRANCJA, REC. NIEMCY

U.M.- SYSTEM RZĄDU POSAGOWEGO

USTA- WOWE U.M.	PRZED- MIOT WSPÓL- NOŚCI	ZARZĄD	ŚMIERĆ MAŁŻONKA	WYSTĘPO- WANIE
SYSTEM RZĄDU POSAGO- WEGO	BRAK	MAŻ ZARZĄDZA POSAGIEM, A ŻONA SWOIM MAJĄTKIEM POZAPOSA- GOWYM	PO ŚMIERCI MĘŻA POSAG WRACA DO ŻONY, PO ŚMIERCI ŻONY – SPADKOBRIANIE	POLSKIE PRAWO ZIEMSKIE, PRUSY (OD 1598), CODE CIVIL (JAKO USTRÓJ UMOWNY)

TEKSTY ŹRÓDŁOWE (1)

- § 1432. Małżonkowie mogą drogą umowy ułożyć swoje stosunki majątkowe (.....), w szczególności mogą także po zawarciu małżeństwa uchylić lub zmienić stan majątkowy.

TEKSTY ŹRÓDŁOWE (2)

§ 1363. Przez zawarcie małżeństwa zarząd majątku żony i prawo do pobierania użytków przechodzi pod władzę męża (mienie wniesione).

Do mienia wniesionego należy także majątek, który żona nabywa podczas trwania małżeństwa.

TEKSTY ŹRÓDŁOWE (3)

- § 1365. Zarząd i pobieranie użytków, przysługujące mężowi, nie rozciągają się na zastrzeżone mienie żony.
- § 1366. Mieniem zastrzeżonym są rzeczy, przeznaczone wyłącznie do osobistego użytku żony, w szczególności suknie, przedmioty ozdoby i narzędzia pracy.
- § 1367. Mieniem zastrzeżonym jest to, co żona nabywa własną pracą albo przez samodzielne prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego.
- § 1368. Mieniem zastrzeżonym jest to, co w umowie małżeńskiej uznano za takie mienie.

Za tydzień

– PRAWO SPADKOWE